
01.08.2018

Korduma kippuvad küsimused

Kas vallavanema elukaaslane võib töötada vallavalitsuses?

Vallavanema elukaaslane töötab vallas raamatupidajana. Raamatupidaja allub pearaamatupidajale. Kas vallavanemal tuleks ameti vastuvõtmisel vabastada elukaaslane tema ametist?

Vastus

Kindlasti ei ole vajalik elukaaslase töölt vabastamine. Samuti ei ole vajalik piirata ülekannete tegemise õigust, sest tegemist on nõ rutiinsete tegevustega, kus raamatupidajal puudub õigus otsustada arve maksmise üle. Küll, aga tuleks siis jälgida tulevasel vallavanemal oma tööd ning vajadusel lasta volikogul või volikogu määratud isikul vajalikud elukaaslast puudutavad otsused teha. Lisaks peaks ka vaatama, et taandamise protseduur oleks taasesitamist võimaldavad vormis. Tuleks tähele panna, et sellistel juhtudel ei saa delegeerida alla ning vallavanema asemel otsuste tegemise õiguse peaks korraldama volikogu.

Kes või milline institutsioon kinnitab vallavanema lähetuskorraldused?

Vastus

Ühe variandina võib volikogu oma määrusega anda valitsuse juhi lähetamise pädevuse valitsusele in corpore, otsuse tegemiselt valitsuse juht taandab end ja seega toimingupiirangu erandit ei ole vaja kohaldada. Alluvale otsustamise delegeerimine on põhimõtteliselt keelatud. Võimalik on ka toimingupiirang jätta kohaldamata, avaldades sellekohase teate valla veebilehel.

Kas omavalitsuse hallatava asutuse juht võib tööle võtta endaga seotud isiku?

Vallavalitsuse hallatava asutuse juht on tööle võtnud oma abikaasa ja vormistanud temaga töölepingu, kus on määratud töötaja töötasu. Kuidas hinnata hallatava asutuse juhi toimingut?

Vastus

Hallatava asutuse juht ei või teha otsuseid ja toiminguid, mis on seotud abikaasaga, sh ei või ta otsustada töötasu, töötingimuste, puhkuse vms üle. Samuti ei tohi hallatava asutuse juht delegeerida sellist otsust alla. Sellises olukorras peab selle konkreetse töötajaga seotud otsused ja toimingud tegema vallavalitsus või selle poolt määratud isik.

Kas vallavalitsuse liige peab ennast otsustamisest taandama?

Vallavalitsuse liige on toetusprogrammi elluviimiseks moodustatud komisjoni liige. Kas ta saab üheaegselt vastu võtta otsuseid vallavalitsuse ja komisjoni liikmena või peaks ta sellisel juhul ennast ühest või teisest taandama?

Vastus

Kui komisjon ise tegevusi ellu ei vii, siis vallavalitsuse liige võib olla ka komisjoni liige. Kui vallavalitsuse liige ise taotleb rahastamist, siis peab ta kaaluma enda taandamist.

Kas lapse elukaaslane on seotud isik?

Vallavalitsuse istungil arutatakse ehitusloa väljastamist. Ehitusluba väljastatakse ühe vallavalitsuse liikme lapse elukaaslasele. Korruptsioonivastase seaduse järgi lapse elukaaslane seotud isikute hulka ei kuulu. Samas on lapsel elukaaslasega lapsed, kellele vallavalitsuse liige on vanavanem. Krunt on soetatud ja ehitust on alustatud ühise kooselu jooksul. Kas sellisel juhul vallavalitsuse liige peab ennast küsimuse arutamisel ja otsustamisel taandama?

Vastus

Korruptsioonivastase seaduse järgi tõesti lapse elukaaslane ei ole soetatud lähisugulaste ja -hõimlaste loetelus. Siiski tuleb hinnata, kas lapse elukaaslase olemine otsuse adressaadiks mõjutab kuidagi

vallavalitsuse liikme otsustust, näiteks seetõttu, et otsust mõjutavad vallavalitsuse liikme laste ja lapselaste majanduslikud või muud huvid. Samuti võib otsustaja olla otsuse adressaadiga seotud isik mingil muul põhjusel, nt kui lapse elukaaslane käendab vallavalitsuse liikme laenu või elab viimane lapse elukaaslasel kuuluv majas.

Samas võib taandamine olla mõnikord poliitilise kultuuri ja läbipaistvuse küsimus.

Kas komisjoniliige peab ennast taandama?

Kohaliku omavalitsuse volikogu komisjonis tuleb arutlusele õpilastranspordi teenuse korraldamise õiguse üle andmine MTÜ-le. Ühe komisjoni liikme äriühing osutab samal ajal vallale õpilastranspordi teenust. Komisjon ei tee otsust, vaid annab oma seisukoha. Otsuse teenuse üleandmise kohta teeb volikogu. Teenust osutav komisjoni liige ei ole volikogu liige. Kas õpilastranspordi teenust osutav komisjoni liige peaks ennast küsimuse arutelult taandama?

Vastus

Kuigi komisjon ei langeta otsust ning nende seisukoht ei ole siduv, kujundavad nad siiski seisukoha transpordi üleandmise kohta. Igal komisjoni liikmel on võimalik seda otsust mõjutada ning allpool kirjeldatud juhtum on huvide konflikt. Enda taandamise kohustus tuleb KVS § 11 lg 1 p-st 2, mis ütleb, et toimingupiirang kehtib ka juhul, kui ametiisik on teadlik tema enda või temaga seotud isiku majanduslikust või muust huvist, mis võib mõjutada toimingut või otsust.

Kas revisjonikomisjoni liige peab ennast taandama?

Kas revisjonikomisjoni esimees ja revisjonikomisjoni liige, kes olid enne ühinenud teise valla vallavanem ja vallavalitsuse liige, peavad ennast taandama nendest revisjonikomisjoni kontrollidest ja revisjonidest, kus kontrollitakse ühinenud valla ametiasutuse hallatava asutuse ja tema juhi tegevust? Kas nimetatud isikud peavad ennast taandama ühinenud valla möödunud aasta majandusaasta kontrollimisest?

Vastus

Korruptsioonivastane seadus ei kohusta sellises olukorras ennast taandama. Taandamine on siiski põhjendatud juhul, kui nad kontrollisid vahetult iseenda eelnevat tegevust eelmisel ametikohal.

Kas revisjonikomisjoni liige peab end taandama SA kontrollimisest?

Revisjonikomisjoni liige on ühtlasi ka omavalitsuse üksuse valitseva mõju all oleva SA nõukogu liige. Kas revisjonikomisjoni liige peaks end taandama SA kontrollimisest?

Vastus

Kui revisjonikomisjoni liige on ametikoha põhiselt määratud sihtasutuse nõukokku ehk määratud volikogu poolt, siis puudub vajadus ennast kontrollimisest taandada. Kui see nii ei ole ja komisjoni liige ei esinda SA nõukogus omavalitsust, siis on taandamine vajalik. Soovitav on ennast taandada, kui kontrollitakse konkreetselt enda tegevust SA nõukogu liikmena.

Kas külaseltsi lihtliikmed peavad ennast taandama ühinguga seotud otsusest?

Külaselts esitas valla volikogule külamaja hoonestusõiguse taotluse viiekümneks aastaks. Kinnistu kuulub vallale, kuid seda kasutab külaselts. Volikogu liikmete hulgas on isikuid, kes kuuluvad külaseltsi. Kas isikud, kes on külaseltsi lihtliikmed peavad ennast tagandama?

Vastus

Vastavalt korruptsioonivastase seaduse §-le 7 loetakse juriidilist isikut seotud isikuks, kui kõnealune isik on seal juht-või kontrollorgani liige või talle kuulub vähemalt 10% selle omandusest. Külaseltsi lihtliige ei ole juht- ega kontrollorganiliige ning seetõttu ei ole külaselts tema suhtes seotud isik. Kui ei esine muid asjaolusid, mis valla volikogu liikme külaseltsiga seotuks teevad, siis lihtliige ennast taandama ei pea.

Kas seotud isikut puudutavast otsusest peab ennast taandama?

Volikogu liige peab langetama otsuse ametiasutuste tegevuse ümberkorraldamise ja hiljem moodustuva ametiasutuse struktuuri kinnitamise osas, tema abikaasa töötab selles ametiasutuses.

Vastus

Volikogu liige peaks ennast taandama, kui otsus mõjutab abikaasat ning kuivõrd sisuline ja majanduslik on ümberkorraldus abikaasa lähtepunktist. Kui tegemist on formaalse ümberkorraldamisega, mis majanduslikku seisu ega positsiooni ei puuduta, siis ei pruugi taandamine vajalik olla, tulenevalt KvS §-st 11 lg 3 p 6.

Kes või milline institutsioon kinnitab volikogu esimehe lähetuskorraldused?

Vastus

Kuigi formaalselt võiks volikogu pidada volikogu esimehe „ülemuseks“, siis volikogu poolt esimehe lähetuste kinnitamine on kohmakas. KVS § 11 lg 3 võimaldab kohaldada erandit, mille kohaselt toimingupiiranguid ei kohaldata, kui ametiisiku asendamine ei ole võimalik asendajale esitatavatele nõuetele vastava isiku puudumise tõttu. Sellel alusel toimingupiirangu kohaldamata jätmise kohta avaldatakse viivitamata ja alaliselt teade KOV veebilehel. Võrdluseks, Riigikogu liikme staatuse seaduse § 33 lg 5 kohaselt saadab Riigikogu liikme (sh esimehe) lähetusse Riigikogu juhatus. Analoogselt on võimalik ka omavalitsuse tasandil määrusega, millega otsustatakse KVS rakendamise seotud küsimusi, otsustada, et volikogu esimehe (resp liikme) lähetusse saatmiseks on pädev nt volikogu „eestseisus“ vms, mille koosseis tuleb ka otsustada. Sellisel juhul saab lähetatav end otsustamiselt taandada ja tegu ei ole enam toimingupiirangu erandiga.

Kas seotud äriühingut puudutavast otsusest peab ennast taandama?

Volikogu päevakorras on infopunkt, mille sisuks on poliitilise avalduse tegemine seoses ühele ühingule suunatud toetusega. Volikogu liige on selle ühingu osanik 15 % ulatuses. Kas volikogu liige saab hääletada ning osaleda sellele eelneval arutelul?

Vastus

Ühinguga seotud volikogu liige ei või osaleda hääletamisel, kuna otsust tehakse temaga seotud juriidilise isiku suhtes (KvS § 11 lg 1 p 1). Kõnealune volikogu liige taandab ennast aruteludest, aga kui ülejäänud kvoorumil tekivad küsimused ühingu tegevuse kohta, siis saab ta ainult nendele küsimustele vastata, kuid mitte volikogu liikmena, vaid just huvitatud isiku esindajana või teemat tundva isikuna.

Kas eelarve menetlemisel võib osaleda?

Kas volikogu liige, kes on samal ajal omavalitsuse hallatava asutuse juht, võib osaleda omavalitsuse eelarve menetlemisel ja hääletamisel.

Vastus

Omavalitsuse eelarve on õiguse üldakt ning sellega seotud hääletamisest ja arutelust võib osa võtta, kuna kehtib toimingupiirangu erand vastavalt KVS § 11 lg 3 p 1. Kui aga eelarve arutelu toob kaasa ka arutelu selle asutuse juhi ametikoha ja töötasu osas, on soovitatav taandamine.

Kas vallavanem võib kinnitada seotud isikule kuuluva ettevõtte arveid?

Vallavalitsus on hankemenetluse tulemusena sõlminud äriühinguga lepingu. Leping sõlmiti äriühinguga, mille üks omanikest on vallavanema abikaasa. Vallavanem on end hankemenetlusest ja lepingu sõlmimisest taandanud. Lepingu alusel esitatakse vallale arveid. Kas vallavanem võib neid arveid kinnitada?

Vastus

Kõige korrektsem on olukord, kus volikogu korraldab vallavanema asendamise vallavanema toimingupiirangu puhul. Sellisel juhul ei pea igakordse arve puhul kogu protsessi uuesti läbi tegema. Samas ei ole keelatud ka toimingupiirangu kohaldamata jätmine, kui selleks on alused olemas ja tingimused täidetud.

Kas volikogu esimees võib osaleda hallatava asutuse juhi konkursil?

Vallavalitsus kuulutab välja kooli direktori konkursi ja üheks kandidaadiks on sama valla volikogu esimees, kes on viimastel kuudel tegutsenud direktori kohusetäitjana.

Vastus

Kui kooli direktoriks kandideeriv vallavolikogu esimees ei osale kuidagi direktori valimise protsessis, siis ei ole tegemist korruptsiooni ega ka huvide konfliktiga. Volikogu esimehena aga peab ta jälgima, et ta enda juhitud kooliga seotud otsuseid ei teeks ning taandaks.

Allikas URL: <https://www.korruptsioon.ee/et/kohalikud-omavalitsused/korduma-kipuvad-kusimused>